

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
22.11.2021
Hetkel kehtiv
RT I, 12.11.2021, 13

Ametiühingute seadus

Vastu võetud 14.06.2000
[RT I 2000, 57, 372](#)
jõustumine 23.07.2000

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
13.12.2006	RT I 2007, 2, 6	01.02.2007
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
29.01.2009	RT I 2009, 13, 78	01.07.2009
29.10.2009	RT I 2009, 54, 363	01.01.2010
11.06.2014	RT I, 21.06.2014, 8	01.01.2015, osaliselt 01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
12.04.2017	RT I, 28.04.2017, 1	08.05.2017
13.06.2018	RT I, 26.06.2018, 4	06.07.2018
17.06.2020	RT I, 09.07.2020, 1	30.07.2020
09.12.2020	RT I, 29.12.2020, 2	08.01.2021
27.10.2021	RT I, 12.11.2021, 2	22.11.2021

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanded

(1) Käesolev seadus sätestab ametiühingute põhilised õigused, tegevuse alused, suhted riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja tööandjatega.

(2) Käesolev seadus sätestab erisused mittetulundusühingutena tegutsevate ametiühingute asutamise, tegevuse ja lõpetamise kohta.

§ 2. Ametiühingu mõiste ja eesmärgid

(1) Ametiühing on iseseisev omaalgatuslik ja vabatahtlik isikute ühendus, mille eesmärgiks on töötajate töö-, teenistus- ja kutsealaste, majanduslike ning sotsiaalsete õiguste ja huvide esindamine ning kaitsmine.

(2) Käesolevas seaduses kasutatakse mõistet ametiühing kõikide käesolevas seaduses sätestatud ametiühinguliste ühenduste kohta.

(3) Käesoleva seaduse tähenduses on töötajaks iga töötav isik, olenemata tehtava töö iseloomust.

§ 3. Ametiühing sotsiaalse dialoogi partnerina

Ametiühingud saavutavad oma eesmärgi, olles sotsiaalse dialoogi partnerid tööandjatele, tööandjate ühendustele, kohalikele omavalitsusüksustele ja Vabariigi Valitsusele vastastikusel informeerimises,

konsulteerimises, kollektiivsetes läbirääkimistes ja käesoleva seaduse § 2 lõikes 1 toodud töötajate huve puudutavates küsimustes.

§ 4. Ametiühingutesse ühinemise vabadus

(1) Isikutel on õigus vabalt ilma eelneva loata asutada ametiühinguid, nendega ühineda või mitte ühineda. Tegevvälasel on keelatud asutada ametiühingut või sellega ühineda.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(2) Ametiühingutel on töötajate õiguste ja huvide esindamiseks õigus moodustada liite ja keskliite ning nendega ühineda. Ametiühingutel on õigus liituda töötajate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

§ 5. Ametiühingute sõltumatus

(1) Ametiühingud on oma seaduslikus tegevuses sõltumatud tööandjatest, nende ühendustest ja nende esindajatest, riigiasutustest ja kohalikest omavalitsusüksustest ning teistest organisatsioonidest.

(2) Ametiühingutel on õigus iseseisvalt korraldada oma tegevust ja juhtimist, sealhulgas töötada välja oma põhikiri, koostada tegevuskavasid ning vabalt valida oma esindajaid.

(3) Tööandjatel, nende ühendustel ja esindajatel, riigiasutustel ja kohalikel omavalitsusüksustel on keelatud ametiühingute laialisaatmine, tegevuse piiramine või keelustamine ja sekkumine ametiühingute siseasjadesse.

(4) Ametiühingute tegevuse lõpetamine toimub ainult vabatahtlikult või kohtuotsuse alusel.

2. peatükk AMETIÜHINGUTE ÕIGUSVÕIME, ASUTAMINE JA JUHTIMINE

§ 6. Ametiühingu õigusvõime

(1) Ametiühing on mittetulundusühing, kui ta on kantud ametiühingute registrisse. Ametiühingute suhtes kohaldatakse mittetulundusühingute seadust käesolevast seadusest tulenevate erisustega.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.01.2015]

(2) Ametiühingu õigusvõime tekib ametiühingute registrisse (edaspidi *register*) kandmisega ja lõpeb registrist kustutamisega.
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.01.2015]

(3) Ametiühingu ümberkujundamine teist liiki mittetulundusühinguks ei ole lubatud.

§ 7. Asutamine

(1) Ametiühingu võivad asutada vähemalt viis töötajat. Ametiühingute liidu võivad asutada vähemalt viis ametiühingut. Ametiühingute keskliidu võivad asutada vähemalt viis üleriigiliselt tegutsevat tegevus- või kutseala ametiühingut või ametiühingute liitu.

(2) Ametiühing asutatakse asutamiskoosolekul vastavalt käesoleva seaduse § 9 lõigetele 2, 4 ja 5.

(3) Ametiühingu asutamine vormistatakse asutamislepinguga, milles tuleb lisaks mittetulundusühingute seaduses sätestatud nõuetele märkida:

- 1) koosoleku toimumise aeg, koht, hääletustulemused ja vastuvõetud otsus;
- 2) juhatuse liikmete nimed ja elukohad, samuti asutajate isiku- või registrikoodid.

(4) Asutamislepinguga kinnitatakse põhikiri. Asutamislepingule ja põhikirjale kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija. Asutamislepingu lahutamatu lisa on asutamiskoosolekul osalenute nimekiri koos igäihe allkirjaga. Kui asutajateks on ametiühingud, lisatakse asutamislepingule asutajate organite otsused asutamise kohta ja registrikaardi ära kirjad.

§ 8. Põhikiri

(1) Põhikiri peab olema kirjalik. Põhikirjas tuleb märkida:

- 1) ametiühingu nimi ja asukoht;
- 2) ametiühingu eesmärk;
- 3) ametiühingu liikmeks vastuvõtmise ning ametiühingust väljaastumise ja väljaarvamise tingimused ja kord;
- 4) liikmete õigused ja kohustused või kord, kuidas võib liikmetele kehtestada ühingu suhtes kohustusi;
- 5) liikmete esindamise kord, liikmete vastutus;
- 6) ametiühingu organisatsiooniline struktuur, struktuuriüksuste pädevus;
- 7) ametiühingu organite nimetused, moodustamise kord, volituste tähtaeg, otsustusvõimelisus, pädevus ja otsuste tegemise kord;

- 8) üldkoosoleku kokkukutsumise kord, sealhulgas kokkukutsumine liikmete nõudmisel;
- 9) sisseastumis- ja liikmemaksude kehtestamise ja tasumise kord;
- 10) põhikirja muutmise kord;
- 11) ametiühingu organite tegevuse ja rahaliste vahendite kasutamise üle kontrolli teostamise, revidentide määramise ja nende aruandmise kord;
- 12) ametiühingu lõpetamise kord;
- 13) ametiühingu vara jaotamise põhimõtted ühingu lõpetamise korral;
- 14) muud seadusega sätestatud tingimused.

(2) Põhikirjas sätestatu peab tagama, et ametiühingu organite moodustamine ja esindajate valimine toimuks võimalikult paljude liikmete või nende esindajate osavõtul ning et liikmed oleksid võimalikult hästi organite tööst informeeritud.

(3) Põhikirjaga võib ette näha ka muid tingimusi, mis ei ole seadusega vastuolus. Kui põhikirjasäte on vastuolus seaduses sätestatuga, kohaldatakse seaduses sätestatut.

§ 9. Üldkoosolek

(1) Ametiühingu kõrgeimaks organiks on vastavalt tema põhikirjale kas üldkoosolek, konverents või kongress (edaspidi *üldkoosolek*). Üldkoosolekul võivad osaleda kõik ametiühingu liikmed või nende poolt valitud esindajad vastavalt põhikirjas sätestatud korrale.

(2) Üldkoosoleku otsused võetakse vastu, kui poolt hääletavad enam kui pooled koosolekul osalenud liikmetest või nende esindajatest, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet.

(3) Üldkoosoleku pädevusse kuulub:

- 1) põhikirja vastuvõtmine ja muutmine;
- 2) eesmärkide muutmine;
- 3) vabatahtlik lõpetamine;
- 4) muud põhikirjas sätestatud küsimused.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1–3 sätestatud küsimustes on üldkoosoleku otsus vastu võetud, kui vähemalt 2/3 üldkoosolekul osalenud liikmetest või nende poolt valitud esindajatest hääletasid poolt, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet.

(5) Igal füüsilisest isikust liikmel on üks hääl. Igal liikmeks oleval ametiühingul on vähemalt üks hääl.

§ 10. Mittetulundusühingute seaduse kohaldamise erisused

(1) Ametiühingute suhtes kohaldatakse mittetulundusühingute seaduse § 13 lõikes 2, § 16 lõikes 4, §-des 19–20¹ ja §-des 22–23 esitatud nõudeid, kui põhikiri ei sätesta teisiti.
[RT I 2009, 13, 78- jõust. 01.07.2009]

(2) Ametiühingu suhtes kohaldatakse mittetulundusühingute seaduse § 36 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuet aruannete üldkoosolekule esitamise ja üldkoosolekul kinnitamise kohta, kui põhikiri ei sätesta teisiti.

(2¹) Ametiühing esitab majandusaasta aruande mittetulundusühingute seaduse § 36 lõike 5 ja § 78 lõike 3 kohaselt ilma põhitegevusala andmeteta.
[RT I 2009, 54, 363- jõust. 01.01.2010]

(3) Ametiühingu suhtes ei kohaldata mittetulundusühingute seaduse § 79 lõikes 2 sätestatud notariaalse kinnitamise nõuet.
[RT I 2009, 13, 78- jõust. 01.07.2009]

(4) Ametiühingu suhtes ei kohaldata mittetulundusühingute seaduse § 60 lõike 1 punktis 1 ja § 69 lõike 1 punktis 1 sätestatud notariaalse tõestamise nõuet.

(5) Ametiühingu suhtes ei kohaldata mittetulundusühingute seaduse § 17 lõiget 1, § 21 lõikeid 5 ja 8, § 22 lõiget 4, § 25 lõike 1 teist lauset, § 30 ja § 82 lõiget 3.
[RT I 2009, 13, 78- jõust. 01.07.2009]

§ 11. Ametiühingute register

(1) Ametiühingute register on mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri osa, mille suhtes kohaldatakse mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri kohta õigusaktides sätestatut, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

(2) Registrit peetakse ametiühingute kohta.

(3) Registrit peab Tartu Maakohtu registriosakond (edaspidi *registripidaja*).
[RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.01.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 21.06.2014, 8- jõust. 01.01.2015]

§ 12. Registreerimise kandmata jätmise keeld

Kui ametiühing vastab käesoleva seaduse nõuetele ametiühingulise eesmärgi, asutajate, liikmete, liikmete arvu, ametiühinguorganite asutamisoskuste, seadusest tulenevate juhtorganite olemasolu ja pädevuse osas ning kui ametiühingu põhikirjas on reguleeritud käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud nõuded ning kui ametiühingu nimi ei ole eksitav ametiühingu pädevuse ulatuse ja õigusliku vormi osas, ei ole registripidajal õigust registreerimisest keelduda.

3. peatükk AMETIÜHINGUTE LÕPETAMINE

§ 13. Ametiühingu vabatahtlik lõpetamine

Ametiühing lõpetatakse vabatahtlikult üldkoosoleku otsusega. Otsuse likvideerimise korra kohta võtab üldkoosolek vastu vastavalt põhikirjale ja seadusele.

§ 14. Lõpetamine kohtu määrusega

[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(1) Ametiühing lõpetatakse kohtu määrusega huvitatud isiku nõudel, kui:
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

- 1) ametiühingu asutamine või tegevus on vastuolus seaduse või ametiühingu põhikirjaliste eesmärkidega;
- 2) liikmete arv on langenud alla käesoleva seaduse § 7 lõikes 1 sätestatud arvu ja juhatus ei algata vabatahtlikku lõpetamist kuue kuu jooksul.
- 3) [kehtetu -RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(2) Kohus võib anda tähtaja käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud puuduste kõrvaldamiseks.

§ 15. Vara jaotamine

(1) Ametiühingu likvideerimise korral jaotatakse pärast võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamist ja raha deponeerimist allesjäänud vara vastavalt põhikirjale.

(2) Kui põhikirjas ettenähtud vara jaotamise korda ei ole võimalik kohaldada, antakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud allesjäänud vara liidule või keskliidule, kuhu likvideeritud ametiühing kuulus. Kui ametiühing ei kuulunud liitu ega keskliitu, jaotatakse allesjäänud vara sarnase tegevusala või kutseala ametiühingutele.

4. peatükk AMETIÜHINGUTE PÄDEVUS JA ÕIGUSED

§ 16. Töötajate esindamise põhimõtted

(1) Kollektiivsetes töösuhetes on ametiühingul oma pädevuse piires õigus esindada ja kaitsta töötajate õigusi ja huve.

(2) Individuaalsetes töösuhetes esindab ja kaitseb ametiühing oma liikmete õigusi ja huve liikme volituse alusel, kui seadustes ei ole sätestatud teisiti.

(3) Ametiühingul on individuaalsetes töösuhetes õigus esindada ja kaitsta ametiühingu liikmeks mitteoleva töötaja õigusi ja huve tingimusel, et ta esitab ametiühingule vastava kirjaliku volituse.

(4) Ametiühingu valitud esindajat, kes on tööandja töötaja ja täidab käesoleva seaduse §-s 21 nimetatud valitud esindaja kohustusi (edaspidi *ametiühingu usaldusisik*), käsitletakse töötajate esindajana töölepingu seaduse tähenduses.
[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

§ 17. Ametiühingute pädevus

Töötajate õiguste ja huvide esindamiseks, teostamiseks ja kaitsmiseks kuulub ametiühingute pädevusse:

- 1) kollektiiv- või muude töö-, teenistus- või sotsiaalvaldkonda puudutavate lepingute sõlmimine tööandjate ja nende ühendustega, riigiasutuste ning kohalike omavalitsusüksuste ja Vabariigi Valitsusega;